

Vergaderjaar 2022–2023

36 045

Situatie in de Oekraïne

Nr. 131

BRIEF VAN DE MINISTERS VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING EN VOOR KLIMAAT EN ENERGIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 december 2022

In reactie op de toezegging aan het lid Hammelburg tijdens het Commissiedebat Raad Buitenlandse Zaken – Handel en Ontwikkelingssamenwerking informeer ik u nader over welke middelen al naar Oekraïne zijn gegaan of binnenkort naar Oekraïne zullen gaan, hoe deze middelen zijn besteed en welke additionele middelen er nog aankomen. Deze brief is de uitwerking van de (financiële) inzet van het kabinet voor 2022 om Oekraïne de winter door te helpen, de zogeheten *winterization*.¹

De afgelopen maanden werden gekenmerkt door een veranderlijke situatie in Oekraïne. Vanaf oktober vond er een intensivering van Russische aanvallen op Oekraïne plaats, met de energie-infrastructuur als voornaamste doelwit. De elektriciteitsvoorziening in grote delen van Oekraïne raakte steeds meer in het geding en kampt nog altijd met veel onderbrekingen. Als gevolg daarvan vallen ook andere basisvoorzieningen, zoals stadsverwarming en drinkwaterleveranties, geregeld uit. Hiermee veranderden ook de meest urgente noden voor de winter.

Dit vormde mede aanleiding voor het kabinet om de Nederlandse bijdrage voor *winterization* te verhogen, en de prioriteiten in lijn te brengen met de grootste noden, zoals deze ook door de Oekraïense overheid worden gezien. Op 11 november jl. informeerde ik uw Kamer over de ophoging van het bedrag van EUR 70 miljoen naar EUR 180 miljoen voor ondersteuning van de *winterization*.² Deze is met name gericht op het herstel van energie-infrastructuur en wordt ingezet via drie sporen:

1. EUR 90 miljoen via de Wereldbank;
2. EUR 72 miljoen via de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBRD); en

¹ Kamerstuk 21 501–02, nr. 2578

² Kamerstuk Ophoging financiële middelen voor acute winterhulp Oekraïne, Kamerstuk 36 045, nr. 123

3. EUR 18 miljoen via de begroting van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Wereldbank

Via de Wereldbank draagt Nederland bij aan het *Ukraine Relief, Recovery and Reconstruction Trust Fund* (URTF), dat er nu op gericht is om bij te dragen aan het herstel van ziekenhuizen en de gezondheidszorg, energievoorziening, huisvesting en infrastructuur. De Wereldbank bepaalt in overleg met de Oekraïense overheid de inzet van middelen en beschikt reeds over de door Nederland toegezegde middelen. Deze komen toe aan het Trust Fund en worden gebundeld met bijdragen van andere landen. De Nederlandse middelen zijn niet specifiek gebonden aan één van de bovengenoemde sectoren en zullen in samenspraak met de Oekraïense overheid ingezet worden voor de hoogste prioriteiten om het land de winter door te helpen. Op dit moment ligt een hoge prioriteit bij het herstel van de energievoorziening, omdat dit de randvoorwaarden schept voor herstel in de overige sectoren. Op de besteding van middelen zijn de gebruikelijke Wereldbank standaarden van toepassing.

Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBRD)

Via de EBRD is met behulp van Nederland en de Verenigde Staten een steunpakket aan het Oekraïense staatsbedrijf voor elektriciteitsdistributie, Ukrenergo, mogelijk gemaakt van EUR 372 miljoen voor noodreparaties en aankoop van elektriciteit. De EBRD kondigde dit pakket op 23 november jl. aan.³ De voorbereidingen om de steun effectief en snel in te zetten waren daarvoor al begonnen. De Nederlandse bijdrage in de vorm van een schenking van EUR 72 miljoen wordt gebruikt voor het gedeelte van het steunpakket ten behoeve van noodreparaties aan de elektriciteitsinfrastructuur en faciliteert door het schenkingselement het volledige steunpakket. De EBRD beschikt reeds over de middelen en is bezig hiermee in samenspraak met Ukrenergo de nodige aankopen te doen voor noodreparaties. Hierop zijn de gebruikelijke EBRD-standaarden van toepassing.

De Wereldbank en de EBRD zijn gespecialiseerd in het coördineren en mobiliseren van financiële hulp. Deze instellingen hebben de capaciteit en expertise om dit op korte termijn op grootschalige en zorgvuldige wijze te doen met gedegen risicobeheer. Bovendien komen binnen deze organisaties verschillende internationale geldstromen samen, wat versplintering van hulp aan Oekraïne reduceert.

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft een inventarisatie bij een aantal Nederlandse partijen gedaan aan de hand van de Oekraïense behoeften aan bijvoorbeeld generatoren, transformatoren en bekabeling. Op dinsdag 29 november is hierover in Nederland gesproken met de Oekraïense viceminister voor Energie.

In de afgelopen weken is met dit traject voor ca. EUR 6 miljoen (van de 18) aan goederen geïdentificeerd, die op korte termijn ter beschikking kunnen worden gesteld. Het transport naar Oekraïne wordt in samenspraak met het Europese *Union Civil Protection Mechanism* verzorgd via een noodhulplocatie in Polen. De komende weken zal vanuit het kabinet nader

³ Persbericht EBRD «€ 372 million for Ukraine's electricity company from EBRD and The Netherlands» < <https://www.ebrd.com/news/2022/372-million-for-ukraines-electricity-company-from-ebrd-and-the-netherlands.html> >

gekeken worden welke spullen aan Oekraïne ter beschikking gesteld kunnen worden gedurende de winter.

Humanitair

Daarnaast heeft het kabinet sinds de start van de Russische agressie EUR 60 miljoen (incl. EUR 10 miljoen humanitair ontmijnen) vrijgemaakt voor de humanitaire response in Oekraïne via verschillende organisaties zoals het Ukraine Humanitarian Fund, de Dutch Relief Alliance, Samenwerkende Hulporganisaties en het Nederlandse Rode Kruis, die onder andere verschillende *winterization* activiteiten financieren. Dit komt bovenop de significante ongeoormerkte bijdragen aan humanitaire fondsen die delen van hun budget hebben ingezet voor steun aan Oekraïne. Het Central Emergency Response Fund (VN), waarvan Nederland de op drie na grootste donor van 2022 is, maakte bijvoorbeeld ruim 60 miljoen dollar vrij voor noodhulp in Oekraïne.

Ontmijning

Nederland heeft een extra bijdrage van EUR 10 miljoen beschikbaar gesteld voor ontmining in Oekraïne. Hiervan wordt EUR 6 miljoen uitgegeven via ngo-partners en EUR 4 miljoen via UNDP, voor ondersteuning van Oekraïense ontminingsdiensten. Alle betrokken partijen – de Oekraïense autoriteiten, UNDP en de ngo's – hebben zich akkoord verklaard om vanwege het beleid waarin donoren een bepaalde stad of gebied adopteren de genoemde bedragen deels in te zetten in Cherson, waarmee opvolging wordt gegeven aan de motie van het lid Agnes Mulder c.s. (Kamerstuk 36 200 V, nr. 37)

De precieze invulling hiervan zal naar verwachting pas na de winter uitgewerkt kunnen worden aangezien de Oekraïense autoriteiten momenteel nog geen toegang tot de regio Cherson verlenen aan ngo's en omdat het beleid is dat de Oekraïense ontminingsdiensten zelf een eerste inventarisatie en schoonmaakactie uitvoeren, gericht op onder meer boobytraps. Daarnaast verhinderen factoren als het gebrek aan stroom en de intredende winter een onmiddellijke start van de ontmining in deze regio.

UNDP komt in december met een geconsolideerd voorstel waarop donoren kunnen inschrijven met in achtneming van de aan hen toegevoegde gebieden voor adoptie. Op basis van het voorstel kan worden bepaald of de reeds toegezegde EUR 4 miljoen voldoende is of dat er extra geld nodig is voor Cherson.

Ten slotte

Op dit moment ontbreekt een efficiënt internationaal coördinatiemechanisme voor hulp- en herstelactiviteiten. Nederland stuurt in internationaal verband aan op een inclusief coördinatiemechanisme waar alle grote donoren in vertegenwoordigd zijn. Op 13 december organiseert Frankrijk een conferentie over *winterization* waar dit aan de orde zal komen. De verwachting is dat landen tijdens deze conferentie hun bijdragen hiervoor zullen aankondigen. Nederland loopt met een schenking van EUR 180 miljoen voor *winterization* voorop. Dit past bij de inzet

van dit kabinet om Oekraïne te steunen waar nodig. Tijdens de begrotingsbehandeling van Buitenlandse Zaken jl. ingediende motie vroeg het lid van Dijk de regering op te bezien in hoeverre de hulp aan het herstel

van de schade kan worden opgehoogd.⁴ Over mogelijke additionele middelen ontvangt uw Kamer informatie zodra het kabinet daarover een besluit heeft genomen. Het kabinet kijkt bij de concrete inzet telkens naar de verschillende fasen van de wederopbouw die elk een andere urgentie met zich meebrengen.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
E.N.A.J. Schreinemacher

De Minister voor Klimaat en Energie,
R.A.A. Jetten

⁴ Motie van het lid Jasper van Dijk, Kamerstuk 36 200 V, nr. 29.